
Hvad har han gjort?

Et stykke journalistik af

Kaj Munk

Udgivet i 2015. Teksten må i denne form frit benyttes med angivelse af Kaj Munk Forskningscentret, Aalborg Universitet, som kilde.

Kaj Munk Forskningscentret, Aalborg Universitet.

Indhold

Hvad har han gjort?

4

Hvad har han gjort?

Hvad har han gjort?

Hvad har han gjort? Af Sognepræst Kaj Munk
 Jyllandsposten, d.12.3.1937

Et af plusserne ved Demokratiet er, at Offentligheden har Ret til at kræve Besked. Nu er det jo saadan med et +, at der ikke skal ret meget til for at forandre det til et – og mange Besværligheder og Ulykker er da ogsaa rigtignok rundet af, at "Folket" skal blandes ind i alt muligt og alle og enhver har Lov til at raabe op. Alligevel er der en vis Betyggelse i, at her foregaar alt eller skal alt foregaa for aabne Døre og i fuldt Dagslys. Diktatoren har Ret til at gaa indenfor Murene og smække Porten til bag sig, og hvad han foretager sig derinde, har Folket forud billiget, og han staar ikke til Regnskab for det overfor nogen som helst undtagen Gud. Ikke saadan med de Mænd, der i parlamentariske Stater har faaet Myndighed betroet. Det er Folket, der har betroet dem den, men notabene kun under den Forudsætning, at de bruger den i Overensstemmelse med deres overordnede, altsaa Vælgernes, Ønsker, og disse maa følgelig have Adgang til paa det nøjeste at kontrollere, hvordan den bliver brugt.

Vi ser derfor ikke rettere end, at Justitsminister Steincke har handlet i den skønneste Overensstemmelse med alle demokratiske Principper, naar han i Gundtoftsagen var lyd-hør overfor den protesterende Offentlighed og derpaa imødegik den ved simpelthen at lægge alle Kort paa Bordet med Billedsiden opad. Hr. Steincke har igen som saa ofte før vist, at han forstaar, hvad der kræves af Dagens Mand. Af Hensyn til Offeret og Offerets Familie havde det unægteligt været i højeste Grad ønskeligt, om dette sidste Skak-træk kunde være undgaaet. Atter her har Demokratiets Metoder vist sig ubarmhjertigere end andre. Men som Forholdene nu engang ligger, var der i indeværende Situation næppe andet for end at følge dem, naar det gjaldt om at undgaa at faa alle Ting stillet paa Hovedet.

Vi nævner dette Eksempel, idet vore Tanker i disse Dage af og til tager Afstikkere til en anden demokratisk Myndighed her i Landet, nemlig Biskop Oldenburg.

Der er jo sket det i dansk Kirke heldigvis ikke almindelige, at en Præst forrige Søndag maatte meddele fra Prædikestolen, at han pludselig var suspenderet fra sit Embede.

Naa ja, siger man til sig selv, Manden maa jo have gjort et eller andet kriminelt, saa der overhovedet ikke kan være Tvivl for noget sundt tænkende Menneske om Nødvendigheden af prompte at faa ekspederet denne Herre ud i den kolde Sne.

Dermed lægger man den Sag til Side i sin Hjerne.

Men i den følgende Tid sker der Mærkværdigheder som, at Præsten erklærer, at han ikke selv kan hitte ud af, hvad han er suspenderet for, at Sognebeboerne slutter Kreds om ham og slet ikke vil af med ham, og at endelig Biskoppen indhyller sig i en Stumhed, der kun er klædelig for offentlige Personer en 500 km længere mod Syd.

I Alt, hvad man har kunnet afpresse den højjærværdige Taushed, er, at Pastor Laier er syg og bør henvende sig til en Læge. Men er det nu ikke den omvendte Verden? Havde

Biskoppen endda kunnet oplyse, at Præsten havde henvendt sig til en Læge og var syg. Laier selv siger, at han ikke fejler noget. Hvor ved saa Biskoppen fra, at han er syg, naar Præsten ikke selv har klaget og ingen Læge har været hos ham? Har han da foretaget sig saadanne Akavetheder, at der ikke kan være Tvivl om, at vi har for os en nervenedbrudt Mand?

Der gættes paa, at det skal være rygtedes til Aalborg, at Pastor Laier har selvforarbejdede uhyggeligt realistiske Billedhuggerværker af Kristus og Apostlene anbragt i sin Have, og at han belyser disse med Projektører om Aftenen, samt endelig at han paa Prækestolen af og til anvender Udtryk af en tilsvarende uhyggeligt realistisk Art.

Den, der skriver disse Linier, har hverken selv set de laierske Skabelser eller har noget som helst Kendskab til Biskop Oldenburgs Kunstkyndighed. Sikkert er det, at paa Statens Museum for Kunst og mange andre prominente Steder hænger der Malerier, som kunstnerisk middelmaadige Mennesker ikke kan faa andet ud af, end at deres Ophavsmænd har tilhørt Galeanstaltnes Elite her paa Jorden. Hvilket Held, at disse Genier har været frie Mennesker, der ikke af en eller anden middelmaadig overordnet pludselig kunde kommanderes til en eller anden middelmaadig Læge.

Om Pastor Laier er Kunstner eller Fusker, faar vel staa hen. Men saa lad det da ogsaa staa hen! Sikkert er det i hvert Fald, at han selv tror, at hans Kunst betyder noget, og at den taler til ham selv. At man lader Kunstværker belyse paa en særlig Maade, er han i hvert Fald ikke Opfinder af. Olfert Ricard havde i en Maleriramme indlagt en elektrisk Pære, saa Billedet blev indirekte belyst, uden at det vides, at Biskop Ostenfeld nogen Sinde har henstillet til ham at søge Lægehjælp. Støder Statuernes Realisme? I Guds Navn, saa lad dem støde. Kræsne Æstetikere føler sig virkelig ogsaa ilde berørt ved alt det melodramatiske i Lidelseshistorien. Dem har Marcus forsømt at tage Hensyn til. Oh, der er mange andre Steder, hvor man kunde ønske, at Biskopper og Kirkeministre vilde tage Affære. Alle de forlorent højtidelige og pjasksentimentale Kristus- og Apostelskikkelser, som Præster og Missionærer og Højskoleforstandere sender ud i Foredrag og Prækener og Pjecer og Lohse-Skrifter, kunde der være Grund til at løfte Krumstav imod.

Hvad nu de laierske Prækestolsudtryk angaar - desværre, vi kender dem ikke. De er maaske af en saadan Art, at en højtstaaende Embedsmand ikke kan tage dem i sin Fyldepen. Men vi vil dog tillade os at minde om en Prædikant, der ogsaa af og til citeres fra den danske Folkekirkes Prækestol, endog af Bisper, og som slog om sig med Udtryk som Idioter og Øjenskalke, Djævleyngel og ferniserede Ligkister. Naa, til ham blev der ogsaa tilkaldt Læge, nemlig til at skrive Dødsattest, en Attest, som dog ikke kunde holde.

Og atter henleder vi Biskoppers og Kirkeministres Opmærksomhed paa Prædikener, der gaber af Højtidelighed eller driver af Sentimentalitet, og hvor det var rettere at fare frem med Krumstaven end overfor Ekkoet fra Galilæas Bjerger, om det end lyder aldrig saa stilbrydende i en Bispehaves Idyl.

Staten har ansat nogle Mænd. Præster kaldet, til at tale Sandhed. Det er klogt af den, men den løber jo den Risiko, at de gør det. Ikke blot den fine, polerede Sandhed, men ogsaa den harske og væmmelige. Det maa Staten finde sig i. Ellers maa den hellere likvidere hele det

Forehavende.

Det er muligt, at denne Artikel kunde være sparet i Tilfældet Laier. Maaske sidder Biskoppen inde med Oplysninger, der udelukker Muligheden for at tale Præstens og Sognets Sag. Men saa længe Biskoppen leger Nazi og nøjes med at *sidde inde* med dem, kan denne Artikel ikke spares. Præsteembedet er altfor alvorlig en Sag til, at Kirken kan taale, at en Præst saa at sige midt i Højmessens smides ud uden fyldestgørende Forklaring. Smilende, glatte Præster har vi nok af, Frimenigheder ogsaa. Det kan ikke være en Folkekirkebisks Opgave at jage Folkekirkens Medlemmer ud i Frimenigheder - saa lidt som at skære Kirkens fattige Antal af kantede Personligheder endnu længere ned.

Der er stadig ikke i denne Sag fremkommet noget, som gør os det rimeligere, at de Hjallerup Konfirmander er bedre konfirmeret, naar det foretages af Biskop Oldenburg, end om det gøres af Pastor Laier. Som Forholdene ligger nu, skal det siges til Sognet deroppe: Staa I bare fast sammen om den Præst, som I synes, I er tjent med.

Kaj Munk.